

Lausunto

26.11.2025

Asia: VN/24781/2025

Lausuntopyyntö sosiaali- ja terveysministeriön asetuseronnoksesta Sosiaali- ja terveysalan tietolupaviranomaisen suoritteiden maksullisuudesta

Lausunnonantajan lausunto

Onko suoritteet jaoteltu tarkoituksenmukaisesti?

Kyllä.

Ovatko eri suoritteista perittävät maksut ymmärrettäviä ja oikeudenmukaisia?

Tutkijalähtöisen tutkimuksen alennetut maksut ovat perusteltuja, kuten myös opinnäytetöihin liittyvät alennetut maksut.

On hyvä, että kiinteiden maksujen erilaisia luokkia on vähennetty ja esimerkiksi tutkijalähtöisten tutkimusten hinta on 800 euroa poiminnan kestosta riippumatta. Kyseisestä kohdasta on kuitenkin jäänyt pois täsmennys: ”jonka käsittelyaika on 7 tuntia tai enemmän”. Ilman tuota täsmennystä ”tietolupa luvanhakijalle, jonka toimipaikka on Suomessa tai muussa EU- tai Eta-maassa ja jonka käsittelyaika on alle 7 tuntia maksaa 300 euroa”, mutta ”tietolupa luvanhakijalle, jonka toimipaikka on Suomessa tai muussa EU- tai Eta-maassa ja kyse on ilman ulkopuolista rahoitusta tai julkisen terveydenhuollon toimintayksikön, korkeakoulun, tutkimuslaitoksen tai muun julkisen tai yleishyödyllisen yhteisön rahoituksella toteutettavasta tutkijalähtöisestä tutkimuksesta maksaa 800 euroa”. Alle 7 tunnin käsittely maksaisi näin enemmän tutkijalähtöisille tutkimuksille, joilla ei ole ulkopuolista rahoitusta ja se ei liene tarkoitus.

On hyvä, että tietoluvan muutoshinta alenee vähäisen muutoksen kohdalla 300 eurosta 230 euroon. Tietoluvan muutoshinnat ovat kuitenkin ilman ulkoista rahoitusta rahoitettavalle tutkimukselle korkeita (230 ja 700 euroa). Vähäinen muutos voi olla esimerkiksi tutkijan lisääminen tutkimusryhmään, mikä tässä mallissa maksaa siis vähintään 230 euroa. Opinnäytetöihin liittyvistä luvista ei tulisi periä ollenkaan maksua koulutuksen maksuttomuuden ja opinnäytetöiden valinnanvapauden turvaamiseksi. Valtion maksuperustelaisissa säädetään, että koulutustoimintaan tai sellaiseen verrattavasta syystä maksu voidaan periä alempana tai jättää jopa kokonaan perimättä.

Onko omakustanteisesti perittävä maksu ja tuntihinta Findatan työstä ymmärrettävä?

Ovat ymmärrettäviä.

Muut asetusluonnosta koskevat huomiot.

Findatan vuoden 2025 maksuasetus on tällä hetkellä ainoa käsillä oleva säädösmuutos, jonka avulla tutkimuksen tekemistä voidaan konkreettisesti helpottaa, jos niin halutaan. Voimakkaasti heikentynyt yleinen taloustilanne ja hyvinvointialueiden taloudellinen ahdinko korostavat nyt tarvetta siihen, että tutkimukseen panostettaisiin kaikin keinoin. Tieteellisen tutkimuksen kannalta olisi elintärkeää, että tutkijalähtöinen tieteellinen tutkimus vapautettaisiin lupamaksuista kokonaan. Mallia saataisiin suoraan esimerkiksi eettisen toimikunnan lausuntomaksuista, joista on säädetty asetuksella (1287/2018) seuraavaa: ”Maksua ei peritä ilman ulkopuolista rahoitusta tai julkisen terveydenhuollon toimintayksikön, korkeakoulun, tutkimuslaitoksen tai muun julkisen tai yleishyödyllisen yhteisön rahoituksella toteutettavasta tutkijalähtöisestä tutkimuksesta annetusta lausunnosta.”

Niin kutsuttujen vähäisten muutosten osalta hyvinvointialue esittää, että henkilöiden lisäys tai poistaminen tutkimusryhmään on asia, joka voitaisiin toteuttaa toisin ilman lupamaksuja. Tietoluvan saajalle tulisi antaa oikeus/velvoite ylläpitää ajantasaista listaa tutkimusryhmän jäsenistä, joille annetaan pääsy tietoturvalliseen käyttöympäristöön. Muutos poistaisi taakkaa lupaviranomaiselta, ja antaisi vastuuta sille, jolle vastuu tietoaineiston rekisterinpitäjänä muutoinkin kuuluu.

Tuomisto Kati

Pirkanmaan hyvinvointialue - Mika Kontio, vs. konsernijohtaja